

Sammanfattning

Boken beskriver sex aspekter av den svenska Bernadotte-monarkin: personerna, ideologin, dess politiska roll (fram till 1918), dess symboliska roll (efter 1918), hur monarkin vidmakthålls & hur den motarbetas. Huvudfrågeställningen är om dess överlevnad kan förklaras med ideologin, anhängarnas lojalitet, statsnyttan eller ”trögheten”. Förklaringen antas (i enlighet med statsvetaren Herbert Tingstens synsätt) vara:

- Parlamentarisk demokrati är en för det politiska systemet gemensam överideologi.
- Den monarkiska ideologin (=staten som inkarnation av den svensk identiteten) är betydligt bättre förankrad i det politiska systemet än de klasskampsvarianter som deras republikanska konkurrenter – liberalismen, socialismen, kommunismen, nazismen & fascismen – förespråkar. Faktiskt kan en svensk identitet (en stat, ett land, ett folk, en kultur) betraktas som ytterligare en gemensam överideologi vid sidan av parlamentarismen.
- Monarkins existens anses betydligt viktigare än att den uträttar någonting.

Motbilden är att monarkin är på väg ut:

- Sveriges republikaner tycks invänta ”tidens förstörande krafter”. Ingenting varar enligt dem för evigt – inte ens monarkin. Den har redan raderats ut som politiskt alternativ. Dess särart (=mystiken) är borta genom insynen, bristen på pengar & de borgerliga äktenskapen. Nu återstår att arbeta för att monarkin & dess sympatisörer till den grad förringas, förnedras, misstänkliggörs & förlöjligas att symbolvärdet försvinner och monarkin går samma väg som adeln & statskyrkan.

* * *

Utöver huvudfrågeställningen finns några, möjligen tänkvärda, delresultat:

- Mellankrigstiden var det ett vanligt argument att demokrati & fri debatt per definition ledde till politisk splittring, men att monarkin var ett sätt att ena landet kring en gemensam symbol och därmed stärka staten.
- Föreställningen om att regenten i en konstitutionella monarki har en neutral position ovanför de nationella särintressena; att han därför (symboliskt) representerar nationen som helhet & att han även garanterar folkets rättigheter kan härledas till Hegels rättsfilosofi (1821) & hans teorier om ”den perfekta prinsen”. I Sverige kallas den teorin för ”Boströmianismen”.
- Genom att parlamentarismen inte skrevs in i grundlagen förrän 1974 (uppenbarligen för att undvika konflikter med en äldre generation av både konservativa & radikaler) har kungens roll inom det politiska systemet varit omstridd ända in i nutid & förhindrat en diskussion om hans mandat.
- Den s k Torekovkompromissen blir allt obegripligare ju mer man studerar den. Den löste inga problem. Bara permanentade ett provisorium. Ett minimum vore verkligen att bestämma sig för kungahusets statsrättsliga status & att socialdemokratin slutar frondera mot sin egen författning.
- Andelen principfasta republikaner är (enligt olika kriterier) cirka 15 procent. Andelen principfasta monarkister är åtminstone det dubbla. Det har antagits att efterkrigs-generationen, uppvuxen i ett mera demokratiskt samhällsklimat, ”68-orna”, skulle föredra ett republikanskt statsskick, men opinionsförändringarna har i det långa tidsperspektivet varit obetydliga.